

42

1321.

ORATIO PANEGYRICA
De
VITA
MARTINI LVTHERI
ELIÆ TERTII
Conscripta & in Acad. Lipsiensi publicè
recitata,
à
**FRIDERICO BLUMBERGERO, SCHNE-
BERGENSI MISNICO MAGISTERII
CANDIDATO.**

CTGNEÆ,

Typis MELCHIORIS GÖPNERE.

M. DC. L.

180 * 2361

D

1650

Biogr. er. D.
1612,9

VIRIS
Nobilissimis, Amplissimis ac Experientissimis
DNO. CHRISTOPHORO ECK-
MANN.

DNO. GEORGIO GUNTHERO,
Chirurgis ac Lithotomis Norinbergæ famigeratissimis,
ut &

VENERANDIS
Nobilissimæ LASANNORUM FAMILIE
SENIORIBUS.

VIRIS
Per Reverendis, Clarissimis, Prudenterissimis, Eximiis, Litter-
ratissimis, Spectatissimis.

Dno. GEORGIO BLUMBER-
GERO, Ecclesiæ apud
Schneebergenses Archidia-
cono meritissimo,

Dno. M. DAVIDI THÖN-
NIKERO, Ecclesiæ, qvæ
Christo Geringsvvaldæ col-
ligitur, Pastori vigilanssi-
mo.

Dno. DANIELI FÖRKELIO
Prætori apud Eulenbergen-
ses integerrimo.

Dno. VALENTINO RÖBE-
RO, Civi ibidem primario.

Dominis, Patronis, Promotoribus, Parenti, Cognatis &
Eutoribus omni observantia & obedientia cultu
perpetuim prosequendis,

Hanc Orationem Panegyricam
dedicat & offerit

Autor.

Pre-

Prefatio ad B. Lectorem.

AB Apostolorum temporibus reformationis opere magis in Ecclesia non extitisse opus, Sledanus in præfatione suæ historiæ autor est. Dignissimum proinde, qvod literarum monumentis ad posteritatem transmittet, judicavit. Lapsu seculorum (nec enim simul & semel introducendo statim in limine impingere voluit μηδεποτε χνήτης Diabolus) errores qvam plures in Ecclesiâ irrepserant, primatus Papalis tam in spiritualibus, qvam temporalibus apicem supremum attigerat, tenebris plus qvam Cimmeriis omnia circumfundebantur, nec erat, qui vel hiscere adversus ausus hosce auderet. Qvòd si enim rariusculi compagebant, prominentes Anti-Chrîsti auriculas emisus adspicientes, & proinde doctrinæ repugnationem aliquam optantes, vivi combatibiliis, aut aliis violentis mediis tollebantur. DEUS itaq; misertus Ecclesiæ suæ Megalandium Lutherum, nihil minus cogitantem, Reformatorem misit, qui coronam Pontificis triplicem super cœlestia, terrestria, & infernalia dejiceret & aquilones Monachorum, qvæ fuerunt Erasmi de Luthero verba, satis animosè contestaret. Miracula qvidem à Luthero Pontificii resquirunt, (qvibus tamen non opus fuit, cum doctrina ipsius non fuerit nova, sed tantum renovata) sed num qvid mirabile in oculis nostris, qvòd Monachus hic imbellis, ab omni præsidio humano nudus, jovem Tarpejum, David Goliathum, vicerit? qvòd

*VIR sine vi ferri, vi VERBI, & inermibus armis,
VIR sine re, sine spe, frigerit Orbis opes?*

Invitum Lutherum protractum fuisse in hanc arenam, adeoq; Θεόν παρασκευασse in hoc opere, vel ex eo, cœlō, cùm sudum est, clarius elucescit, qvòd abusum tantum indulgentiarum

A 2

theologibus

thecibus suis Witebergæ valvis templi arcis affixis primum perstringere animum induxit, & in hac causa vel ad ipsam Pontificem, Leonem X. tunc provocaverit. DEO verò totum hoc negotium dirigente, factum, ut in conflitu disputationis (est enim fides una copulativa) articulus unus post alterum dilucidaretur, & nitori suo restitueretur. Hinc etiam priora scripta sua, cum proficiendo scripsit, & scribendo profecet, non sine multâ communis ratione legi postulat. Quanquam autem Leviathan infernalis, serpens rectus & tortuosus, persecutionibus tūm violentis, tūm fraudulentis doctrinam hanc impetierit, stat tamen avixit & auxiliavit, fremat orbis & orcus. Altius expendens hoc DEI beneficium, nobis in ultimam mundi calamitem reservatis proprium, Orationem Panegyricam de vita Megalandri Lutheri Præstantissimus & Eruditissimus Dn. Fridericus Blumbergii Nivemontanus, Magisterii Candidatus, conscripsit, & presentibus Viris, omnium Ordinum ac Dignitatum eminentissimus in Inclita Philare publicè recitavit. Quam cum res contentæ, Homerum in nuce complectentes, satis commendent, licet vino vendibili suspensa hederâ opus non sit, hâc Præfatione Lectori benevolio magis acceptam reddere, DEUMq; cordicitus invocare voluimus, ut Autoris studia benè cœpta in Nominis sui gloriam & boni publici singulare incrementum, quem etiam scopum iisdem praefixit, dirigere dignatur.

14. Jan. Anno 1650. Lipsiae.

L. Hieronymus Kromeyer, Prof. P.

30-

JOVA JUVA!

Gum omnes quidem virtutes homini veram tribuant nobilitatem, cumq; pulchritus ac purpura vel diadema regiū exornēt; inter illas tamē præcipue Gratitudo coruscat, de quā optimus dicendi Magister Tullius ita disserit: Judices, inquit, cū omnibus virtutibus me affectum esse cupiam, tamen nihil est, quod malim, quām me & gratum esse & videri; hæc est enī una Virtus non solū maxima, sed etiam mater Virtutum omnium reliquarum. Quid est Pietas, nisi voluntas grata in parentes? Qui sunt boni cives? qui belli, qui domi de patriā bene merentes, nisi qui Patriæ beneficia meminerunt? qui sancti, qui religionem colentes, nisi qui meritam Dñis immortalibus gratiam justis honoribus & memori mente persolvunt? Imò in ea Gratitudinem sic commendat, ut ipsam homini velit propriam; Nil, inquietus, tam proprium hominis existimo, quām non modò beneficio, sed etiam benevolentiae significatione alligari: nihil potè tam inhumanum, tam immane, tam ferum, quām committere, ut beneficio, non dicam indignus, sed victus esse videare; Nec ipsi gentiles rectæ rationis ductu Gratitudinis tantum usurpunt studium, sed ipse DEUS, ut quo tum adversis, tum secundis & ad voluntatem fluentibus rebus spem omnem auxiliū præsidiaque locaram oportet, non sine naturā ipsā omnes ac singulos generali quasi lege quādam constringens, ubiq; pro beneficiorunt suorum collatione debitam animi gratitudinem exigit. Ut alia tacca nūs exempla, Ägyptiacam modo liberatioem nobis in mentem revocemus. Cum enim Israëlitas variis afflictionibus, nimis agellorum curā, luti ac lateris ē. nūgū laboribus ac omni servitutis genere pressos altā manu liberasset, eosq; ex Ägypto seu fornace ferreā, ut Scriptura amat loqui, eduxisset, hujus rei memoriam ad omnem posteritatem translatam cupivit,

A 3

usq;

usque ad cō ut singulis annis hujus beneficii fieret recordatio, i-
psiq; salutem à DEO per Mosen præstitam agnoscentes, utrāq; ve
manu collaudarent ac celebrarent. Proinde nihil turpitudinis
majorem nobis posset inurere maculam, qvā si beneficiorum
per Virum magno divini numinis afflatus in pulsum, Beatum ni-
mirūm D. Lutherum exhibitorum memoriam deponeremus.
Non enim hic nostras cervices à servitute subtraxit Ägyptiacā,
aut maris rubri undis submergendos eripuit, sed à Papali Tyranno
ide nostram vindicavit religionem, hæresium tenebras profla-
gavit, & Acherontis ad undas damnandos luce beavit Evangelio-
cā. Hāc itaq; meritorum multitudine adducti, B. Lutheri, qvī
Christianam doctrinam e Pontificiorum errorum caligine ad
lucem protraxit Evangelicam, memoriam repetituri, ejus vitæ
genus ac cursus velut in tabellâ depictum oculis exhibebimus.
Id quod dum ago; Magnifice Domine Rector, Viri plurimū
Reverendi, Amplissimi, Consultissimi, Experiensissimi, Excel-
lentissimi, Facultatis Philosophicæ Decane spectabilis, atq; ve
Clarissimi, Eximiiq; Domini Professores, Præceptores ac Pro-
motores omni observantia ac honoris cultu æviternū suspici-
endi; Tuq; circumfusa Studiosorum corona nobilissima, mul-
tum mihi in Vestrā benignitate, audiendiq; facilitate possum esse
cognoscens, ea, qvā par est, reverentiā pēto atq; ve contendō, ut
mihi non Nestoreum in modum eloquenti, sed missis verbo-
rum pompis ac gyris, sermonum picturis ac lenociniis, verba
facienti & balbutienti vacivas aurium vestrarum ædes reseretis,
atq; eam, qvæ alius hoc ipso de loco exercitii gratiā verba funden-
tibus tributa fuit benevolentia atq; ve attentio, mihi etiam hoc
tempore impertiatis, obnike sanè daturus sum operam, ut oratio-
nis rotunditate juxta & sermocinationis brevitate fastidium le-
niatur, nausea abigitur.

Nihil equidem insigni eloquentiæ amore incensis & in-
flammatis magis affīne est, qvā cō omnem animi curam im-
pendere, ut in rebus qvandoq; exigui ponderis grandes verbo-
rum ampullas jaſtent, nisq; gravis supercilie ornatis arq; perpo-
litis

tis latini splendoris ornamenta resinqvant flexanima. Vider-
 mus enim, quomodo dicendo cœtus hominum tenere, mentes
 allicere, voluntates, quocunq; saltē velint, impellere, ac omni-
 um sensibus, mentibusq; suos summā cum gravitate ac jucundi-
 tate sermones accommodare valent; non secus ac pictores, rem
 alias jejunam, incomptam. & illuvie squalidam coloribus suis
 venustissimis politiorem ac limatiorem reddunt. Sie etiam rem
 vilissimam Oiatores, sermonis ac elegantiae coloribus exorna-
 tam, audientium auribus mirificā cum jucunditate representan-
 tes, non modò summam orationi gratiam dicendo, sed & de cā
 scribendo, immortalitatem largiuntur, ita ut mentibus homi-
 num nihil jucundius, nihil dulciss, nihil admirabilius accidere
 possit. Ut ut autem hāc Eloqveniæ Venere nihil jucundius,
 nihil svavius, nihil admirabilius censeatur, hāc vice tamen ne-
 qvaquam animum inducere possum, ut vestigia eorum celebri-
 zima incurrens, leporis ubertatem consecter, siquidem potius
 de fine, quām de pomposo ac supercilioso verborum decore me
 sollicitum esse ratio postulat. Postulat autem ? imò flagitat. Nam
 ut Solem adversum intueri nequimus, sed ex ejus radiis longe
 lateq; dispersis, quanta sit ejus amplitudo, quām immensum lu-
 men, inteligere facile possumus; ita, quamvis in fulgentissimis
 illis virtutibus, quæ in D. Lutheri altissimā divināq; mente ver-
 satæ fuerunt, mentis oculos defigere nequeam, tamen ex maxi-
 mis ejus actionibus & rebus præclarissime gestis, quantæ sint,
 quamq; immensæ, me aliquo modo declarare posse non diffido.
 Non ita tamen ut omnes ejus gloriæs actiones enumerem sin-
 gulas, sed ut ea quæ tum ipsius encomio maximo, tum etiam
 huic temporis inserviunt, rudi penicillo perseqvar. Noster itaq;
 Theologorum Phosphorus Anno Millesimo, Quadragesimo
 Octogesimo Tertio, quò B. martyr Hieronymus Savonorola
 igni combustus erat, ex optimis & honestissimis Parentibus, &
 quidem Parente, vocato Johanne Luthero, Viro in metallicis re-
 bus experientissimo, simul ac matre castissimā nomine Margare-
 thā Islebū sub amplissime Generosissimi Comitis Mansfelden-
 sis.

Nafalis
Paronius

Baptism

sis comitatu die 10. Mensis Novembris horā 10 nocturni tem-
 poris cuius prognatus: seqventi die in sancto ejusdem civitatis
 Templo Pettino, more piissimo, Redemptori suo Altipotenti
 per vitale ac salutare lavacrum consecratus, atq; Martini Præno-
 men fuit adeptus. Ex hoc perspectum habetis, Auditores erudi-
 torum optimi & optimorum eruditissim, obscuros etiam Nata-
 les non esse altè despiciendos. Qvamvis enim è tenuiore stirpe
 traxerit originem, haud obscurè tamen prælufsum fuit, eum sta-
 tus Ecclesiastici ferè collaphi structorem, Doctrinæ Papisticeæ
 Reformatorem Christianæ Pietatis tutorem, atq; Religionis am-
 plificatorem fore gravissimum: Sicut enim metallicorum est,
 metalla è terræ cavernis eruere, erura scorius liberare, liberataq;
 non uno flammarum genere politiora, ac nitidiora reddere: Sic
 etiam B. noster Lutherus Orthodoxam è Scripturæ dictis elicuit
 sententiam, nostramq; Religionem multis tum temporis impli-
 catam vitiis igneâ Verbi divini virtute depurgavit. De Hercule
 Fabularum Architecti suis ferunt in commentis, eum, cùm ætas
 evasisset maturior, in variis distractum fuisse sententias, qvam-
 nam vivendi viam ingressurus esset. Istud simul ac animo volu-
 tavit anxio, prodit in mediū Mulier, qvam non pulcritudo arte
 qvæ sita, non monilia baccata, non cincinni calamistro inusti,
 non vestis deniq; discolor, sed nativa formositas, morum probi-
 tas, fidei q; sanctimonia condecerabat. Hæc nomen Virtutis
 professa, ut se totum honestis, iisq; splendidis actionibus appli-
 careret, Herculem rogavat, eique nominis immortalitatem è re-
 rum gestarum magnitudine promisit. Cui successit altera, suc-
 ciplena, otioq; torpescens mulier, ab amicis Voluptas, ab inimi-
 cis dicta Vitium ac Ignavia, qvæ ut Herculem in suam abriperet
 sententiam, oculis lenocinium, pectori illecebras, verbis blandi-
 tias, toto corpore ssvavissimæ perlsvasionis machinam admovie-
 viamq; suam rosis ac violis stratum depraedicavit. Quid Hercu-
 les, Formâ, utriusq; egregiè contemplata, delitiis ignavie post-
 habitis, virtutum insistebat vestigis, eq; rerum difficultatec nomi-
 nis sui qværebat amplitudinem. Nostrum Lutherum, qvi nos
 Augia

Augiæ, sed Romani Papæ purgavit stabulum, Hercule non minorum, si fateamini, non unâ vice Virtutem & Ignaviam ipsi venisse obviam confitebimini. Ab ineunte statim ætate desidia blandi illud & illecebrosum Vitium à salebroso Parnassi trahente nostro omni deterrere conata fuit. Verum ipse animo ad Virtutem conformato, viam scelgit magis conducibilem. Primis enim literarum monumentis in Patria delibatis, Magdeburgam se contulit, stipem ostiatim exposcens. Quam sortem etiam expertus est in Scholâ Isenacensi, ad quam elapsò anni spatio transmigravit, donec ab honestâ Matronâ, quæ cantionibus hujus victa atque commota, miserum sustentavit, hâc curâ liberatus fuit. In hâc Scholâ tanto studio, tantâ curâ, tantâ sollicitudine inter librorum quasi montes delitescens se literis ingurgitavit; ut peracto quadriennio circa annum Milleſimum Qvi-

gentesimum Primum, Parentum suorum svæſtu & hortatu studia ad umbilicum perducturus, Academiæ Erfordensi ſeſe committere non dubitaverit. In hâc Academiâ libris affiduus, chartis accubuus, non dies ſolum omnes ad litterarum curam appendebat, & numerabat, ſed horarum singulas ad clepsydram dividebat, ſuisq; lectionibus, deſcriptionibus, ac devotis precatiōnibus attribuebat. Nec hæc ſuis caruerunt præmiis. Nam anno Christi milleſimo, qvi gentesimo quinto, ætatis verò ſuæ vi-

gesimo ſecundo, Magisterii insignia & privilegia magno cum honore effecutus fuit. Haetenus primam vitæ Lutheri perio-

dum emensi ſamus. Ad alteram pergamus, in quâ vicissim Gloria ſecularis & ſtatus Monachatus abjectissimus ſibi obviā-

runt. Cùm enim Noster meliore exornatus doctrinâ ad ſupe-

riores aspiraret facultates, ac in ambiguo hæreret, utri animum ſuum applicaret, ipsum Themis accedebat legifera, è Justiniano honores, ac è dubiis caſarum fatis dirimendis ingentes opes promittens, ſuumq; petitum Parentum voto ac reſponſo confir-

mans. Ex alterâ verò parte Theologia, pietatis quidem extolle-

bat exercitia, ſed mendicitatem, ſed contemtum, ſed cucullum non diſſimulabat, in cælo mercedem ſpondens uberiorēm. Hæc

B

dum

dum secum suis momentis examinat, commilito carissimus gla-
 dio transfoditur, fulmenque horribili terrore auditur, qvibus
 commotus studio juridico posthabito ad ipsius Dei & rerum di-
 vinarum scientias omnes cogitationes suas, atqve omnia studia
 contulit, ratione & consilio expendens, nullum honestiorem
 laborem, nullum majus ac pulchrius esse facinus, qvam qvod in
 ipso Deo perqvitendo ac diligendo collocatur, ac deniq; vitam
 amplexus est monasticam; eodem consilio, ut sibi atqve So-
 dali necato per religiosam vitam facilius ad cum amoenissimum
 ac florentissimum triumphantis Ecclesiaz hostium, ubi pro Sole
DEUS est, pro tempore æternitas, aditum patefaceret; eam en-
 te ut Ecclesiaz comodiūs conduceret; eo impulso, qvi qvemq;
 ad omnia conducibilia semper impellit. Posthæc imploratio-
 nibus ac obtestationibus suis devotissimis convicti Monaste-
 riales, Nostro Biblia Latina mutuo porrexerunt qvi dum eorum
 lectionibus animū suum excoluit, atqve plurima memorie avi-
 diffissimè mandavit, ipsum Bibliis istis sacris privantes in servitu-
 teni ad coquinatas, squalidas, & obscenas contignationes de-
 fricandum adduxerunt, ac Monachum mendicitatis consortem
 ei adjuixerunt, in talia erumpentes verba: Monachis non tam
 litteris incumbendum, qvam cum sacco per civitatem eundum.
 Has Monachorum vexationes cùm intueretur Senatus Erfurden-
 sis Academicus, ejus misertus intercessionibus ipsi ceu membro
 Academico & Magistro coronato ita opitulatus est, ut deinceps
 anno subsequente millesimo, qvingentesimo septimo Cœnobio-
 archa ei sacerdotale crediderit munus, in cuius functione, qvo ad
 fieri potuit, ad Monasterialem Bibliothecam se se conferens, ec-
 cultè totus in Bibliis sacris perlustrandis insudavit, ac scripta Au-
 gustini volvit & revolvit. Accessit interea, ut Illustrissimus ac
 Celsissimus Princeps & Elector Saxonie **FRIDERICUS**, Pater
 Patriæ laudatissimus, ac literarum Patronus benignissimus, inci-
 tamento Generosissimi Fratris Episcopi Magdeburgensis, Aca-
 demiam Wittebergensem hodie florentissimam anno Millesi-
 mo Qvingentesimo secundo, die decimo octavo Octobris antea
 funda-

fundatam, operâ Viri Excellentissimi Martini Mellerstadii &
 Johannis Staupizii S.S. Theologiarum Doctorum, ac id temporis
 quadraginta Monasteriorum Augustinianorum in Misnia &
 Thuringia Superintendantum instauraret, concedens Viris erudi-
 tione ac virtute Excellentissimis doctos alios Viros cooptandi
 ac munera decernendi potestatem, qui tum temporis M. Luthe-
 rum utpote eruditione & pietate reliquos antecellentem Anno
 Millesimo Quingentesimo octavo VVittebergam ad Professio-
 nem procurandam Theologicam vocarunt legitimè. Quo fa-
 cto semper jejuniis, precibus, lucubrationibus ac vigiliis ipse
 confirmabatur, crescebat, animabatur; Ardentius autem & vi-
 gilantius Biblicis ita incumbebat meditationibus, ut cum nullū
 otium, atque negonium retardarit, neque somnus, neque fames,
 neque sitis, neque frigus neque calor ab illo incepto studio remo-
 vere potuerint. Dehinc Excellentissimus Dominus Doctor
 Mellerstadius de ejus summâ solertia sic judicans vaticinum
 hoc edidit verissimum: Novellus iste Monachus certe Nostra-
 res omnes Doctores multo intervallo exuperans, recentiorem
 doctrinam & in Ecclesiâ Romana reformationem excitabit. In
 gravibus enim sacrarum rerum compendis dissidiis, reliiq[ue]â
 Philosophorum profanâ cynosurâ, ad unicum illud Verbi cœle-
 stis lumen ac Pharon, cuius vel unius intuitu per medios scel[er]e So-
 phistarum, Scotistarum, Albertistarum, & Thomistarum, peri-
 culosissimos scopulos tutò navigare potest, confugit. Paulò post
 Illustrissimus ac Celsissimus Elector FRIDERICUS tantam inge-
 nii facultatem, tam singularem industriam, tam acre studium,
 tam accuratum iudiciuin, tantamq[ue] vim ac energiam in concio-
 nando admirabili delectatione animadvertis, propriis impens-
 sis circa Annum Millesimum Quingentesimum Duodecimum
 die Sancti Lucæ insignia & privilegia Doctoratus offerri cura-
 vit, eumq[ue] jurisjurandi religione, maximo & sanctissimo fidei
 vinculo, obstrinxit, ut fractuosæ eruditionis cœlestis disciplinæ
 docendas, erroribus Hæreticorum juxta illius regulam tollendis
 ac evelliendis, ut & Paulinis Epistolis publico loco interpretandis

omnem suam addicet opem. Hic, hic, amantissimi, non
 dicam voluptatum illecebras cum Virtutis monitis conflixisse,
 sed alterum Geryonem, non quidem trimembrem, sed Roma-
 næ sedis triplici coronâ conspicuum, Cardinalium hydras Leri-
 næas, Secularium Erymanthæos apes, Monachorum Stympha-
 lides volucres, & quæ sexcenta fuerunt alia monstra occursasse
 tanta ferociâ, ut nostro Martino vel terrorem incuterent, vel
 pessimè dilaniatum vita privarent. Ex altera verò parte illius,
 quem metuunt & adorant catervæ Angelorum castissimæ, hor-
 rent inferorum claustra, minime dubiæ fructuæ ubertates Luthe-
 rum instantiam spem erigunt, ut Cajetano quærenti; ubinam
terrarum Principum omnium gratia ac defensione præcisa sub-
 sistere cogitaret, intrepido responsari pectore: Sub Cœlo; ô
 generosam Lutheri mentem! ô pietatem! ô fiduciam! quam eò
 melius perspicietis, si initia Nostri Lutheri, quomodo fese in do-
 mandis monstris Papalibus dederint, mecum cognoveritis. Im-
 mittebatur tum temporis instar Neæ i Leonis Homovitæ qui-
 dé ac fidei impuritate maxime notatus, sed autoritate Papali fre-
 tus Johannes Tezelius in Ecclesiæ Pomæria, qui literas & diplo-
 mata sua Papalia dispergens, anno Millefimo, Quingentesimo
 decimo sexto terram cœlumq; venale exposuit, ac omnium de-
 lictorum expiationem tanta pollicitus est arrogantia. Nimi-
 sum Crucem suam Papalibus insignibus munitam **Crucis**
Christi efficaciam exæquare; Se ipsi Petro cæli clavigero anima-
 rum indulgentiis libertatum multitudine non cessurum esse; se
 tantâ gaudere potestate, ut nemmis arcuæ injectis eorum ani-
 mæ, quæ in igni crucientur purgatorio, in augustinum illud
 beatissimæ civitatis templum, in quo puros atque integer ani-
 mus amissione peccatorum & sordium, summis cum lætius o-
 vestigio sint subvolaturæ; se tantâ pollere virtute, ut Virginem
 etiam Sanctissimam Mariam stuprantis malitiam expiare valeat.
 Sed D. Lutherus noster ejus diplomata, ejus indulgentias ac Sy-
 cophantias callidissimas, contortas atque aculeatas non fert sed
 verbo vulnerans, themata & positiones conaginta quinq[ue]
 contra.

contra eum Wittebergæ publicæ Ecclesiæ portæ affixas anno
 Millesimo Qvingentesimo decimo septimo promulgavit, &
 ad alias indulgentias multò sanctiores certioresq; ve, ad verba ni-
 mīnum Iesu Christi, metuens, metuens, revocavit. His era-
 gó thematibus curæ gravioris & severioris doctrinæ monumen-
 tis divulgatis, Romanus Pontifex fremens trendensq; ve
 Lutherum, cœu Monachum sui ordinis & professionis oblitum
 multa protervè, qvæ Ecclesiæ Romanae puppim proramq; ve in-
 tervertant machinantem ad rationem thematum promulgato-
 rum reddendam Anno millesimo, qvingentesimo decimo octa-
 vo Romam citavit. Quid Lutheru nostro svadendum? Quid
 consili capiendum? qvidvè rejiciendum extint? Iter cum præ-
 sentissimo vitæ periculo conjunctum prævidit. Intercedente
 autem FRIDERICO Illustrissimo Electore Saxonias, vice Maxi-
 mi Pontificis Pater Purpuratus Cajetanus de Lutheri ausis disce-
 ptaturus, Augustam Vindelicorum ablegatur. Eò qvoq; ve Me-
 galander noster Lutherus hilari volans animo, doctrinam suam
 è sacrarum literarum fontibus haustam generoso propugnavit
 animo. Nec illi mens altior defuit, qvoties vel Eccii somnia ex
 pravâ consuetudine in Scholis recepta invasit, vel Sylvestrum
 Prieratem Dominicanum Palatii, ut vocant, sacri Magistrum
 verbi divini gladio jugulavit. Posterior Dialogum in lucem
 emittens in præfatione suâ has jactabat ampullas, se periculum
 esse tañtutum; an Lutherus tam ferreo & invicto sit animo, ut
 nullâ vi convelli ac superari possit. Sed omnia fulgur è pelvi
 dixeris. Thaumander enim Lutherus totum hunc librum ex
 horrendis mendaciis & nominis divini contumeliis execrati-
 dis conflatum Satanicam prodere fraudulentiam declarabat;
 eam doctrinam si Pontifici Romano ejusq; ve Cardina-
 libus acceptam referret, Romam sedem Anti-Christi
 ipsissimam salutare non verebatur. Hæc, & similia
 dicta, usq; ve adeo Pontificiorum lancinabant ani-
 mos, ut Vulpinæ pelli Leoninam assuerer, nostrumq;

Reformatorem è vitâ deturbare decernerent. Sed omnia suc-
 cessu irrito. Quem etenim divina tegit Providentia, num illi
 humana vafrties quicquam inferat nocimenti? Dum enim Pa-
 picolæ omnes irarum fluctus in ipsum Autorem evomere neque-
 unt, in rabiem converti Divi Lutheri libros, qui ambrosium ani-
 marum pabulum, omnisq; virtutis medullam continebant, Vul-
 cano damnatos, in Coloniensi & Lovaniensi Academiâ in fu-
 sum ac cinerem convertebant. De hâc librorum suorum com-
 bustione cum certior factus Lutherus, non imminuta fuit animi
 generosi fiducia, qui par pari reponendo coram multitudine
Academicâ VVittebergæ collectâ, magnâ Doctorum hominum
 ceterâ stipatus, jus Pontificium & cum eo nuper evulgatum
 Pontificis decretum vicissatim flammis abolebat, & postridie
 verbi divini: aperiens oracula, singulos, qui suæ saluti consulere
 vellent, ut à jugo Pontificio colla subtraherent, intrepidè com-
 monebat. Hæc dissidia cùm magis magisq; serperent, Poten-
 tissimum Imperatorem Carolum Quintum impellebant, ut Do-
 storem Lutherum VVormatiam evocaret, qui impetrato salvo
 conductu Cæsareo nullis amicorum admonitionibus defatiga-
 tus, multisve inimicorum minis deterritus, VVormatiam cogi-
 tabat, summa animi fortitudine pronuncians: Se ad Cæsarem
 iter facturum, suamq; doctrinam confessurum, si Diabolorum
 turmæ vel civitatis regulas exæqvarent. Divina itaq; miseri-
 cordia tutus, die altero post Misericordias Domini urbis ingre-
 ditur mœnia, ingressus à D. Eccio Jureconsulto, Cæsareæ Ma-
 jestatis nomine rogatur, num libros præsentes suos profiteatur;
 qui titulis pellestis hanc autoritatem non defugiebat; Instabat
 ulterius Cæsareus Orator: An Palinodiam, è Luthero qværens,
 canturus esset. Sed ipse magno responsabat animo; Nisi è Pro-
 pheticis ac Apostolicis scriptis convelleretur, sc nec doctrinam,
 nec verba, nec mentem mutaturum esse. Hoc tandem conclu-
 dens epiphonemate: Hic ego consisto, cedere neq;eo, DEUS
 mihi misello opituletur. Paulò post Cæsar invictus, qui tum
 ætatis annum vigesimum primum excesserat, die 8. Maii publi-
 co de-

eo decreto Lutherum proscribit, à qvâ promulgatione FRIDE-
 RICUS Princeps è nobilitate nonnullis, qvorum fidem explo-
 ratam habebat, negotium dabat, ut vitandi periculi causâ in lo-
 cum secretiorem qvendam & ab hominum freqventiâ remotio-
 rem ducerent. In hâc solitudine ac sollicitudine non otio
 consenescebat, sed pluribus ad amicos conscriptis literis, libros
 nonnullos de abrogandâ Missâ, qvâ labe nihil tetrius, vel in cæ-
 lum nihil contumeliosius devotis Monasticis, qvibus nihil in-
 eptius, juris publici faciebat; Parentemq; suum Johannem Lu-
 therum confortans, Augustinianos, ut in agnità veritate persti-
 terint, adhortabatur. Ita scilicet cum veris Ecclesiæ membris
 comparatum est, ut instar palmæ adversitatibus renitantur, at-
 que renitendo crescant, florescant, augescant. Dum enim B.
 Lutherus tantis periculis obstrictus hæret, magnarum quoque
 tentationum, qvæ cum oratione & meditatione verum gignunt
 Theologum, non expers vixit: Satanas namq; ejuratus humanæ
 salutis hostis, cum regnum suum à Megalandro Luthero maxi-
 moperè labefactari cerneret, doluit, & omnes sagittas suas in
 hoc electum emisit Organon, dumq; vi externâ ipsum subigere
 non potuit, internâ afflictione tandem enecare conclusit. Ve-
 rum D. noster Beatissimus has etiam luctas Spiritu confirmatus
 divino ita superavit, ut ex illis disciplinam Diabolicum regnum
 destruendi capesseret, aliosq; fratres in temptationum pelago flu-
 tuantes ipse confirmatus confirmaret, qvod ipsius literæ con-
 solatoriæ fidelissimo munient testimonio. Quid, Auditores
 lectissimi, de scriptis reliquis Lutheri vel cedro dignis verborum
 proferam, cùm totus dies laudis mensuram non capiat. Chem-
 nitii testimoniuni vobis hâc vice gratificabor, qvod ita Tomo-
 tertio Locorum descriptum tenetur. Qvod, inquit Chemnitius,
 Quintilianus de Cicerone dicit; ille sciat se in literis multum
 profecisse, cui Cicero plurimum placebit. Idem ego de Lu-
 therô libenter usurpo, ille sciat se in Theologiâ multum profecis-
 se, cui Lutheri scripta plurimum placebunt, & ad lectionem
 horum scriptorum omnibus modis invitanda est Juventus: Ha-
 benuis

1336.

genus Chemnitius. Nec hoc injuria, Magne Theologe. In D. namque Lutherò sic conspirabant omnia, ut qvæ in aliis divisa admirarentur, in hoc uno obstupecerent omnia. Hinc Phœnix omnis bonæ literaturæ in Germaniâ Dominus Philippus Doctori Pomerano Grammatici, Doctori Jonæ Oratoris, sibi Dialectici nomen tribuebat. Sed D. Martinum omnia in omnibus vocabat. Qvod Philippi iudicium eò judicabis æquius si res gestas cum temporum conditione collatas, trutinaveris. Omne lingvarum studium sibi considerat, sed B. Lutherus sanctus etiam lingvæ studium excoluit ac Prophetas divini verbi sensa nobis nostro idiomate vernaculo eleganter aperientes tradidit. Hinc etiam sacra Biblia, qvæ Laicis negabantur majoribus à pueris assidue manu versari videntur. Scholasticorum spinosis qvæstionibus intricabatur tota Theologia & solum cælo, superis inferi in ea miscebantur. Sed noster Lutherus filo Ariadnæo Logicæ ductus, syres omnes evitabat, ac Philosophiæ sua, sua quoqve Theologiæ seu optimus reddebat Analyticus. In Oratione præsertim Germanicâ, qvi nostro Thaumandro palmam faciat dubiam, audivimus neminem. Qvapropter Megalander Lutherus afflictæ Ecclesiæ solatio, monachis terriculamento, ipsique Papæ fuit detimento. Qvæ virtus ipsis etiam adversariis veritatē expressit, hinc Beza Zwinglianæ doctrinæ Antesignanus, licet Zwinglium suum à R. Lutherò non semel repudiatum ac damnatum doleat, tantum Virum Romanæ potestie, Papali fraudulentiae, rerumqve ab Hercule gestarum multitudini præponere non dubitavit, ita canens :

*Roma orbem domuit, Romam sibi Papa subegit,
Viribus illa suis, fraudibus iste suis.
Quanto isto major Lutherus, major & illa,
Illum illamq; uno qvi domuit calamo.
Inunc Alcidem memorato Gracia mendax,
Lutheri ad calamum ferrea Clava nibil.*

Verum

Verum quid Soli lucem fænerem, aut vastum ac immen-
sum mare orationis circulo complecti allaborem; ipsa Vesta
Patientia, qua hactenus abusus sum, me revocat, & verborum
fieri compendium injungit. Quapropter ut magis magisq; ad
portum verborum cymba provehatur, opera navanda est sedula.
Ex ungve Leonem cognosci, tritum est proverbium; è parva
Lutheri Catechesi Magnum Theologum Lutherum: in illâ
namque totius orthodoxæ doctrinæ epitomen tradidit jucundissi-
mam, atque ut scriptis aliis solidum Theologizæ sacræ cibum li-
teratæ Virorum pergulae proposuit, ita & hâc ipsa Lac sanæ do-
ctrinæ sincerissimam rudi præbuit plebeculæ. Græcorum fer-
tur proverbium *χειρὸς ἀνὴρ κοινὸν ἀγαθόν*. Hoc optimus etiam
tuebatur Lutherus Ecclesiæ & Reipublicæ commodis natus ac
donatus. Nam, cum ipse statum Ecclesiasticum pristino red-
didisset splendori, Politicum à Monachorum contentu vindicasse-
casset, dignitatem etiam suam Oeconomico assertam voluit.
Hinc non tantum matrimonium lege divinâ sancitum à Spiritu
S. commendatum, & piissimorum hominum vitâ comproba-
tum, per divinarum literarum oracula à Monachorum conve-
niens ac superciliosus liberavit, sed & tandem cum religione mu-
tata in odium Papæ acerbissimum, vitam quoque cœlibem
commutavit. Anno millesimo quingentesimo vigesimo quin-
to Cartharinam à Boren, quæ in Monasterio Nymptsch vitam
egerat monasticam, ac ab ea per civem quendam Torgensem
Leonhardum Koppen liberata fuerat, sociam ac consortem for-
tunarum suarum, cum quaper omne reliquum vitæ suæ spatium
placide jucundeq; viveret, selegit, & in ædibus Ambsdorffinis
ad dextram portæ arcis proximè sitis solenniore nuptiarum ritu
suo sibi matrimonio junxit. Qvo incepto, criminationes ho-
stium in se maximas concitavit, eosq; inflammat, ut quicquid
convictorum alto premerent pectore in castum ac honestum
matrimonium effunderent. Hoc etiam odium plus quam Va-
tinianum adversus Lutherum conceptum atque adductum, cum
ipsis Lutheri diebus sumebat incrementum, & uti ipse Lutherus

C

saos

Lugd.

Sudatio Papæ imploros exoptabat, sic illi vicissim in Lutherum
 animo prorsus hostili ferebantur. Hinc cum Lutherus inter-
 pretes ac suspicio devotissima animam suam exhalatus divinis
 manibus satur vita in mundo afflictæ æternæ beatitudinis cupi-
 dus resignasset, ipsi plusquam diabolicas calumnias de mortis
 ejus ignominia Diabolorum jubilis, ac cororum, nescio quo,
 comitatu, mendaciorum architecti finxerunt. Nos uti B. Viri
 manibus ad Solis usque splendorem coruscantes in illo sanctissi-
 marum mentium cœtu congratulamur; ita doctrinæ Evangelicæ
 instauratorem fidelissimum ac propugnatorem constantissi-
 mum anno millesimo, quingentesimo, quadragesimo sexto,
 ipso die Concordiæ atque Constantiæ, cum jam annum atatis
 sexagesimum tertium implevisset nobis creptum, atque cum tan-
 tis Theologi suspiriis, quæ pro Germaniæ pace ac salute funde-
 bat, Concordiam cælo simul evocatam dolemus in hæc vota
 tandem erumpentes: Concordiæ & Constantiæ qui dies sacer
 est nobis luctuosus, Megalandro Luthero dies gloriosus est, quam
 ipse Ecclesiæ concordiam instaurarit, precumq; constaria conserva-
 rit. O alme Deus, Te per vulnera Filii Tui supplices rogamus
 ut cælo tuam intuearis vineam, illamq; ab aprorum violentia &
 vulpecularum fraudulentia sartam tectamq; conserves, protegas
 ac gubernes, ut ita sub alis gratiæ divinæ & Ritu Saxonice teg-
 mine ac regimine Verbi doctrina divinissima tanto Filii Tui su-
 dore deprædicatum & per electum Organum Tuum constantissi-
 mum Lutherum è Papalibus tenebris tenovata in Ecclesiis &
 Academiis nostris magna cum Theologorum concordia
 & constantia agnoscatur, defendatur, & ad omnem
 posteritatem transfundatur.

D I X L.

1339.

1340.

Biogr. ex. D1612,9